

Ons watersysteem is niet voorbereid op langdurige droogte

■ Natuurgebieden moeten als een spons fungeren

In 1997 wilde de toenmalige directeur van Sprava Vel'ká Fatra (Beheer Grote Fatra), Ján Bohus, ons laten zien hoe het watersysteem in de bergen werkt. De Grote Fatra is een berggebied ten zuidoosten van onze partnerstad Martin.

In het berggebied hadden Jan de Vries en ik enkele natuurprojecten als Werkgroep Natuur en Milieu van Stichting Stedenband Hoogeveen-Martin. Het was vier weken droog geweest. Hoog in de bergen wees Bohus op het dichte plantenkleed tussen de schaarse bomen. Deze vegetatie werkt als een spons. Het regenwater wordt duurzaam vastgehouden. De spons geeft langzaam het opgeslagen water prijs. We zagen tientallen beekjes van krap twintig centimeter met langzaam stromend water. Overal kabbelden beekjes. Ze gaven hun water af aan bredere beken en tenslotte aan de beek in het dal. Hier is sprake van een natuurlijk watersysteem waarin nooit een tekort is aan water, al valt er ook in weken geen regen. Begin tachtigerjaren kwam Natuur- en Milieufederatie Drenthe (NMFd) met kritiek op het water-

Snelle afvoer van regenwater in de Oude Kene. Hero Moorlag

beheer na een periode van droogte. Via het Meppelerdiep en de Hoogeveensevaart werd door de waterschappen gebiedsvreemd water vanuit het IJsselmeer naar Drenthe geleid. De NMFd pleitte voor het conserveren van gebiedseigen water tijdens extreme regenval. Daartoe moesten bedijkte gebieden worden aangelegd waarin water duurzaam wordt bewaard om in droge zomers aan de behoefte te kunnen voldoen. Waterschappen hadden een watersysteem van zo snel mogelijk afvoeren van regenwater om het boe-

renland droog te houden en laaggelegen delen, zoals Meppel, te behoeden voor overstroming. Pas na 2000 is men begonnen met de conservering van water. In onze omgeving gebeurde dat in de Oude Kene, Pesserma-Noord, Boerenveense Plassen, Dwingelderveld en de Veeningerplas. En toch zie je nog steeds dat het teveel aan water zo snel mogelijk wordt afgevoerd, want weilanden en akkers moeten droog blijven. Na een fikse regenbui kolkte de afvoer in het oude kanaal in het Steenbergerpark in Hoogeveen. Met geweld stort het

water in de Hoogeveensevaart. In de Oude Kene en Pesserma-Noord is het binnen een week alweer droog door snelle afvoer van regenwater via nieuwe beken en het Oude Diep, terwijl we weten dat na drie droge zomers er watertekort is ontstaan. Hooglanders in de Boerenveense Plassen staan in verdroogde plassen te grazen. De grondwaterstand is nog steeds veel te laag. De drinkwatervoorziening loopt gevaar. Waterschappen zullen het watersysteem nog beter moeten aanpassen aan de omstandigheden en boeren zullen moe-

ten wennen aan meer water op hun land.

Veerkrachtige biodiversiteit

Het dichte plantenkleed in de Grote Fatra liet ons zien hoe belangrijk de biodiversiteit van mossen, varens, kruiden, struiken en bomen is. Planten en boomwortels houden het water vast als een spons. Ecologen wijzen ons erop dat een dergelijke situatie van groot belang is voor ons land. Zorg voor een rijke biodiversiteit, een natuurlijke spons die water duurzaam vasthoudt en in droge tijden langzaam afgeeft aan de omgeving. Hoe dichter de vegetatie, des te veerkrachtiger de spons. Voor 2020 is berekend dat in ons land 300 millimeter te weinig regen is gevallen. Enkele stortbuien van 20 of 30 millimeter maken dat tekort niet goed. Conservering van regenwater in de wintermaanden is noodzakelijk om het tekort aan te vullen. Ecologen zeggen: stuwen omhoog, minder water afvoeren, laat beken overstromen, breng ondergrondse kwelstromen weer op gang, leidt het water naar natuurgebieden en houdt het daar vast. In droge zomers geven natuurgebieden het water langzaam af aan de omgeving. De oplossing van het watertekort moet uit de natuur zelf komen. En de burger? Niet langdurig de tuin sproeien, minder vaak douchen, niet de auto bij huis wassen met een hogedrukspruit en regenwater in de tuin opvangen in een ton en gootjes vullen met een gietter. ■

Hero Moorlag

Wasplatenparadijsje op de begraafplaats in Zuidwolde

Wasplaten. Het woord roept niet een associatie op met schoonheid, hoewel iets wat gewassen wordt wel schoon moet worden. Nee, wasplaten zijn paddenstoelen. Wasplaten zijn onder de paddenstoelen wat orchideeën zijn onder de planten. Ze zijn zeldzaam, ze zijn over het algemeen heel mooi en ze spreken tot de verbeelding. Namen als vuurzwammetje, elfenwasplaat, kabouterwasplaat, puntmutwasplaat en namen met kleuraanduidingen als granaatwasplaat, karmozijnwasplaat en klaprooswasplaat geven wel aan

om wat voor fraaie soorten het gaat. Wasplaten stellen hoge eisen aan hun standplaats. Over het algemeen moet de grond voedselarm zijn en langdurig ongestoord. Zo'n weitje aan de Vecht waar een oude boer nog steeds met paard en wagen droge stalmest naar toe brengt als enige bemesting. Waar een paar koetjes of paarden lopen en waar nog nooit een trekker overheen is gegaan om te egaliseren of te ploegen. Zulke weitjes, dat zijn wasplatenparadijzen. Ook in Drenthe zijn er wel plekken waar wasplaten te vinden zijn.

Maar in Zuidwolde is een onverwachte plek waar ieder jaar bijzondere wasplaten te vinden zijn. Dat is de begraafplaats aan de Mepelerweg. Het oudste gedeelte is al bijna 200 jaar oud en al die jaren is er geen kunstmest op gekomen, is er alleen gemaaid en alleen voor een graf zijn kuilen gegraven. Door een combinatie van kennelijk een bijzonder grondsoort van lemig en iets kalkrijker zand en een beheer dat vooral bestaat uit nu en dan maaien en het maaisel afvoeren, is een heel schrale vegetatie ontstaan met bijzondere plantensoorten en in de herfst nog veel meer bijzondere paddenstoelen. In zo'n milieu groeien zeldzame soorten als koraalzwammen, satijnzwammen, knotszwammen én wasplaten.

Twaaifde wasplaat gevonden!

Leden van de paddenstoelenwerkgroep van de Natuurvereniging Zuidwolde inventariseren in overleg met de beheerder de natuurwaarden van deze begraafplaats. Dat levert ook dit jaar weer grote verrassingen op. Enkele weken geleden werd op twee plekken op de begraafplaats de landelijk zeer zeldzame geurende wasplaat gevonden. Wanneer een groep van deze paddenstoelen bij elkaar staat, kun je de zoete geur al van enige afstand ruiken. In Drenthe zijn maar enkele

De grauwe wasplaat op de begraafplaats in Zuidwolde.

Foto's Joop Verburg

plekken bekend waar deze soort voorkomt. Nog grotere verrassing was de vondst van een andere wasplaat die wat kleur en naam betreft minder aanspreekt, maar uiterst zeldzaam is: de grauwe wasplaat. Het is een superglibberige bruine paddenstoel met fraaie grijsachtige en wasachtige lamellen onder de hoed. Wanneer je zo'n soort vindt, heb je de neiging om ter plekke een dansje te maken, maar dat past natuurlijk niet op een begraafplaats. Dat hebben we even uitgesteld. Het is

de tweede vondst ooit van een grauwe wasplaat in Drenthe. Het gaat al om de tiende en de elfde wasplatensoort op de begraafplaats. Vorige week kwam daarbij de twaaifde wasplaat, het papegaaizwammetje. Het onderzoek gaat door en we hopen te zijner tijd een publicatie te kunnen maken over de historische- en de natuurwaarde van de begraafplaats in Zuidwolde. ■

Joop Verburg,
Natuurvereniging Zuidwolde

Papegaaizwam.